

Sammanställning av Årlig rapport nummer 3 för deltagande kommuner i Pilotomgången av SKL Matematik PISA 2015

Avser tiden 2013 11 01- 2015 03 01

1. Sammanfattning

I pilotomgången ingår kommunerna Luleå, Umeå, Uppsala, Sollentuna, Karlstad, Borås och Landskrona. De har påbörjat sitt fjärde år 2015 och denna årliga rapport är den tredje i ordningen. Även om långsiktighet är en framgångsfaktor är det ganska unikt att satsningar pågår under så lång tid.

Av rapporterna framgår att kommunerna har mycket positiva erfarenheter av sitt deltagande. Bland de bärande idéerna i satsningen kan nämnas arbetande nätverk och deltagande av fyra nivåer.

På frågan om hur man upplevt det valda arbetssättet arbetande nätverk ger kommunerna omdömet 5,0 på en sexgradig skala.

Att alla fyra nivåer deltagit har framhållits som ett särskilt glädjeämnen. I flera av kommunerna använder man dessa erfarenheter i andra större processer.

Det finns en stark tro på att deltagandet i satsningen ger förutsättningar att förbättra matematikundervisningen. Påståendet får omdömet 5,0 på den sexgradiga skalan. Bedömningen från samtliga kommuner är 4,3. En tolkning är att nyttan framgår mer ju längre tid man deltagit.

En liknande skillnad finns när man ska bedöma om mervärdet av deltagandet. Pilotomgången ger omdömet 5,1 medan det totala omdömet är 4,6.

Det sammanfattande omdömet är för pilotomgången 5,3.

Nedan följer en kort sammanställning av kommunernas rapporter. För mer detaljerade information rekommenderas läsning av de fullständiga rapporterna.

2. Kommunens organisation samt arbetet på hemmaplan

Samtliga kommuner har redovisat att kommungruppen har träffat två gånger på hemmaplan mellan varje nätverkskonferens. Detta är en något lägre frekvens än tidigare och också i jämförelse med kommunerna i övriga omgångar. En tänkbar orsak är att arbetet blivit mera exekutivt och därmed flyttat över till den ordinarie organisationen.

Kommungrupperna har framför allt använts till genomgång och formulering av det egna missivet. Därutöver har planering av åtgärder prioriterats högt. Dessutom har en del andra frågor såsom organisation av matematiklyft analys av resultat etc diskuterats i kommungruppen.

Antal deltagare i kommungruppen varierar mellan 8 till 16.

I två av kommunerna deltar den högst ansvarige tjänstemannen i såväl kommungrupp som nätverksgrupp. I övriga kommuner har uppgiften delegerats till annan chef i ledningsgruppen.

Det förefaller som om ansvaret vilar tungt på kontaktpersonen för att få rätt bemanning till nätverkskonferenserna. I några kommuner är ansvaret delvis fördelat.

Den största svårigheten som identifierats är att kommunicera om satsningen i organisationen. Det kan också vara svårt att uppnå gemensam syn mellan nivåerna, inte i kommungruppen men i organisationen.

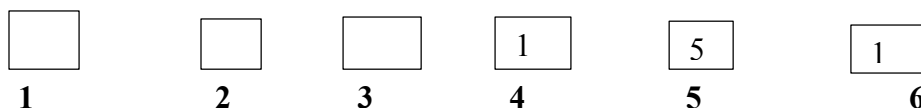
Det enklaste verkar vara att inse vad som behöver göras samt hur det ska göras. Problemet kan dock vara att mycket annat kommer emellan. Det har inte upplevts som någon större svårighet att hålla igång satsningen under lång tid.

När det gäller att sprida information används i första hand befintliga forum såsom nämnd och ledningsgrupp. Varje representant i kommungruppen har ett större ansvar för sin nivå. Den svåraste gruppen att nå verkar vara lärarna. En metod som används frekvent är information till handledare och ibland även deltagare i matematiklyftet samt även i andra projekt.

De största glädjeämnen man identifierat på hemmaplan är dialogen mellan de olika nivåerna samt att man fått hjälp med att identifiera sina styrkor och svagheter. Att få möjlighet att träffa olika nivåer har också varit ett glädjeämne.

3. Nätverksarbetet

Hur har det valda arbetssättet med arbetande nätverk upplevts?

Det genomsnittliga värdet är 5,0. I de övriga båda omgångarna blev omdömet 5,2. Det är mycket bra att det positiva intrycket av det valda arbetssättet finns kvar även när man går in på det fjärde året.

Det mest positiva med nätverksarbetet har varit att man fått syn på sina styrkor och svagheter, att det varit ett stort engagemang samt att man fått möjlighet att pröva en fungerande arbetsmodell.

Man har framför allt blivit influerad i sitt arbete på hemmaplan genom att få dela erfarenheter, tagit med sig tankar hem samt fått ta del av goda exempel. Med något undantag upplever man inte att man blivit kritisk granskade i någon högre grad.

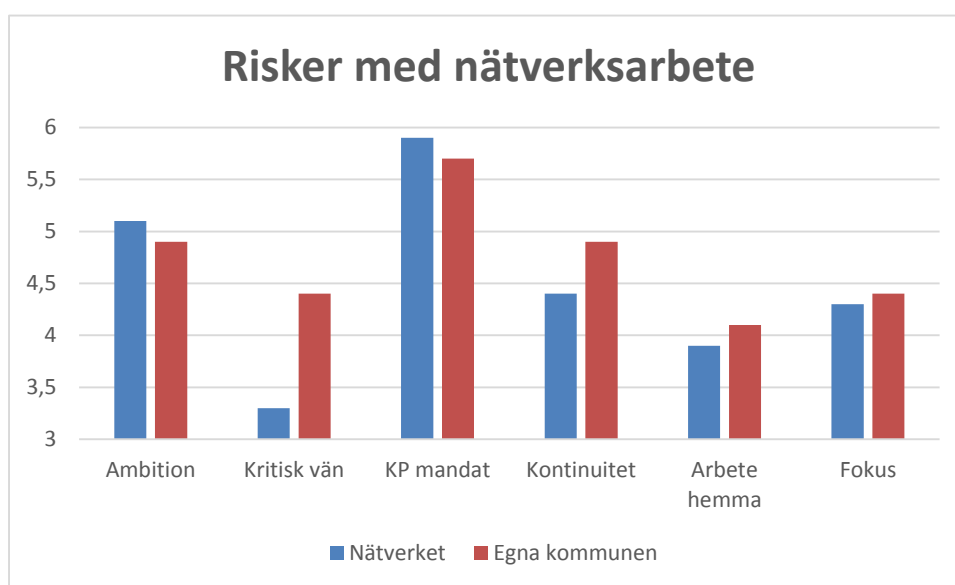
Ovan nämndes att det upplevts mycket positivt att man fått ta del av många goda exempel i mötet med andra kommuner. Detta märks tydligt när kommunerna ska ange exempel på sådant man blivit imponerad av. Här följer en sammanställning av vad som nämnts.

Kommun	Område	Exempel
Sammanlänkad ledning	Uppsala	Resultatdialog
	Borås	Styrning kontra frivilligt deltagande i matematiklyftet
	Luleå	Bra handlingsplan
	Landskrona	Tydligt ledningssystem, förväntansdokument
	Landskrona	Helhetstänk, kort väg från beslut till handling
	Sollentuna	Tydligt fokus från den politiska ledningen
Tydlig rollfördelning	Borås	Delegation rektor

	Sollentuna	Uppdragsbeskrivning förstelärare
	Uppsala	Resultatdialoger
	Karlstad	Samtal mellan ledningsnivåer
	Luleå	Matematikstrategin
Systematisk uppföljning och återkoppling	Umeå	Analys av resultat och återkoppling till verksamheten
Fungerande rutiner för att fånga upp elever i behov av stöd	Luleå	Särbegåvade elever
	Umeå/Uppsala	Intensivmatematik
	Sollentuna	Pizzamatematik
	Alla	Handlingsplan särbegåvade
	Umeå	Åtgärdstrappa
	Landskrona	Uppföljningssystem på elevnivå
	Borås	Uppföljning av resultat på enhetsnivå
Lärares kompetens och samarbete är avgörande	Uppsala/Landskrona/Sollentuna	Karriärtjänster
	Samtliga	Organisation av förstelärare
	Sollentuna	Parasoll
	Sollentuna	Tvåläraresystem
	Sollentuna	Synliggöra god undervisning(mässa)
	Sollentuna	Matematiklyftets fortsättning
	Borås	Plattform- läroplansarbete och kompetensutveckling förskola och förskoleklass
	Luleå	Lyfter fram framgångsrika lärare

Inför starten av satsningen identifierades ett antal risker med nätverksarbete. Dessa risker har kommunicerats med viss regelbundenhet. Kommunerna har fått möjlighet att bedöma hur väl man lyckats hantera riskerna. Bedömningen har avsett såväl hela nätverket som den egna kommunen. Resultatet framgår av diagrammet nedan. Bedömningen har skett på en sexgradig skala där ”6” innebär att man hanterat risken mycket bra.

Man kan konstatera att de allra flesta riskerna har fått goda omdömen med undantag för det kritiska förhållningssättet i nätverket. En tänkbar förklaring är svårigheten att vara kritisk när man möter andra nivåer vilket är situationen i nätverken. Kännedomen och kunskapen om riskerna har med stor säkerhet varit en bidragande orsak till det goda resultatet.

Förutom vad gäller det kritiska förhållningssättet och kontinuiteten överensstämmer omdömen för nätverket relativt bra med den egna kommunen. Bristande kontinuitet blir i de mixade grupperna mer märkbart för övriga kommuner.

4. Kommunens operativa mål

I sex av kommunerna är de operativa målen fastställda i den politiska nämnden. I två av dessa har de även fastställts av förvaltningen. I en kommun har de operativa målen inte varit föremål för politisk behandling vilket förklaras av att nämnden fastställt en matematikstrategi utifrån vilken de operativa målen formulerats.

De operativa målen tar ofta sikte på 2015 varför någon slutlig bedömning ännu inte skett. När det gäller tydliga resultatmål är det fortfarande relativt kort tid för att kunna avläsa bestående förändringar. Det finns ingen kommun som i nuläget kan uppvisa mer än delvis måluppfyllelse av de operativa målen.

Av de omfattande redovisningar som lämnats in kan man dra slutsatsen att de operativa målen är levande och att intresset samt förmågan att analysera avsevärt har avsevärt förbättrats.

5. SKL:s satser för styrning och ledning

Kommunerna har redovisat viktiga slutsatser och åtgärder man kommit fram till under processen. Under respektive rubrik nedan presenteras ett urval av dessa

Gemensam ledning **Ledningsnivåerna är sammanlänkade**

Eftersom erfarenheterna från att alla fyra nivåerna varit involverade är mycket positiva har olika åtgärder vidtagits för att bygga vidare på detta koncept. Exempel på åtgärder är

- Skapa forum för möten mellan politiker och verksamhet
- Dialoger såväl fysiska som digitala
- Dialog i syfte att kommunicera resultat
- Bildande av en projektorganisation
- Involvera politiska organ ovanför nämnden

Gemensam ledning **Det finns en tydlig uppdrags- och rollfördelning**

Åtgärder har framför allt vidtagits för att tydliggöra uppdragen. Detta har tagit sig uttryck i en ökad tydlighet vid fördelning av ansvar och befogenheter i samband med större insatser. Vikten av att tydliggöra de olika nivåernas uppdrag har också benämnts genom t.ex uppdragsplan för nämnden samt genomförandeplan för förvaltningen.

Oklarheter i rollfördelning har ibland inneburit dubbelarbete vilket elimineras med tydlighet. Arbetsinstruktioner för rektorer är ett annat exempel på åtgärd.

Genom att centralisera vissa frågor har förutsättningarna att fokusera på kärnuppdraget förbättrats i verksamheten.

Gemensamma rutiner **Det finns fungerande rutiner för en systematisk uppföljning och återkoppling**

I samtliga kommuner har funnits ett systematiskt kvalitetsarbete. Alla uttrycker dock behov av att vidareutveckla detta i syfte att kunna utnyttja det bättre för att identifiera utvecklingsområde, samla in resultat samt analysera och dra slutsatser.

Några exempel på utveckling av systematiken är digitalisering, sambedömning samt gemensam struktur i hela kommunen samt olika årshjul.

Kompetensutveckling för rektorer i analysarbete samt förbättrade och enhetliga metoder för insamling av resultat samt analys är andra exempel på insatser.

Olika tankar kring hur tillgängliga resultat ska utnyttjas för leda till förbättringar.

Gemensamma rutiner **Det finns fungerande rutiner för att fånga upp elever i behov av stöd**

Här följer några exempel på vad som redovisats

- Rutiner för att kartlägga/screena behövs utvecklas samt bli gemensamma och användas av alla.
- Elevhälsan behöver stärkas och arbetsgången i processer där elevhälsan ingår bör förtydligas.
- Utvärdering av insatser för att veta vad som ger effekt
- Undervisningen av elever med annan språkbakgrund måste utvecklas
- Intensivperioder i matematik
- Utveckla mot ett mera salutogent förhållningssätt med mer av inkludering

Gemensam syn **Höga förväntningar på alla elever och övriga**

Flera åtgärder som anges är riktade till gruppen särbegåvade. Den framtagna arbetsplanen används och har anpassats till kommunens förutsättningar. Olika extra insatser erbjuds till denna målgrupp, samarbete med gymnasiet, matteklubb, forskningscirkel samt pizzaklubb är några exempel.

Ett annat fokus är att ha höga förväntningar på lärarna. Detta tar sig uttryck i att alla ska genomföra matematiklyftet samt olika stödinsatser i syfte att förstärka det kollegiala lärandet.

Att satsa på långsiktiga åtgärder som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet är ett sätt att visa på höga förväntningar.

Återkoppling från nivån ovanför anses värdefullt. ”Medvetna klassrumsbesök” med återkoppling är ett konkret exempel. Viktigt att vid återkoppling utgå från tillgångar och inte brister.

Gemensam syn Lärarnas kompetens och samarbete är avgörande

Detta område har identifierats som det mest centrala för att förbättra resultaten i matematik varför här följer ett antal specificerade frågor

A Kartläggning av läget för Lärarlegitimation i matematik

Tre av kommunerna uppger sig ha kontroll över legitimationsläget för matematiklärare. Andelen legitimerade lärare är relativt hög men det finns en mindre andel som ännu inte blivit eller kommer att bli legitimerade. En orsak kan vara att besked ännu inte kommit från Skolverket vilket också är orsaken de kommuner som ännu inte har full kontroll anger.

- **Vilka slutsatser har ni dragit av denna kartläggning?**

De flesta konstaterar dock att de har en hög andel legitimerade som nämndes ovan. En begynnande svårighet att rekrytera har upplevts.

- **Vilka åtgärder avser ni att vidta?**

I första hand är det olika former av kompetensutveckling samt andra stödinsatser som nämns. Deltagande i matematiklyftet samt Lärarlyft I och II. Förstelärarna kan också användas som stöd.

Det är rektor som har ansvar för att göra analys och vidta åtgärder samt göra en tjänstefördelning så att eleverna möter så väl utbildade och kompetenta lärare som möjligt.

Två kommuner nämner att varje skolenhet tar fram en handlingsplan för att visa hur man avser arbeta för att höja behörighetsgraden.

B Matematiklärarnas utbildningsbakgrund utifrån vår gemensamma kartläggning?

I denna kartläggning ingick fyra av de sju kommunerna. Antalet Hp-poäng i lägre årskurser är lågt särskilt i jämförelse med nuvarande utbildning.

Åtgärderna som nämns ovan är tillämpliga även här.

Sveriges
Kommuner
och Landsting

C Matematiklyftet

- **Hur många lärare deltog i Matematiklyftet lå 2013/14, hur många av dessa fortsätter kommande läsår tillsammans, hur många nya gick in i matematiklyftet 2014/15 och hur många återstår till lå 2015/16.**

Alla sju kommunerna deltar i matematiklyftet. Av dessa finns beslut i alla utom en om en fortsättning efter år 1.

- **Vem beslutar om fortsättning efter första året, centralt eller lokalt beslut?**

Med undantag för en kommun tas beslutet om fortsättning centralt, oftast i förvaltningschefens ledningsgrupp där rektorer ingår.

D Vilka exempel finns det i kommunen på organiserat lärarsamarbete, t.ex. PRIO, Lesson study/Learning study etc.? (Ange antalet enheter samt antal berörda lärare)

Den mest förekommande samarbetsansatsningen är PRIO, vilken fyra kommuner deltar i. Därutöver finns lesson study/learning study på enstaka enheter. Lärarsamarbete förekommer dessutom i ämnesnätverk, grupper för sambedömning, BFL samt forskarcirkel.

E Vilka beslut finns för att sprida pågående samarbetsprojekt alternativt starta, enligt ovan?

PRIO sprids genom att fler enheter i kommunen deltar. I en av kommunerna har alla enheterna genomgått PRIO under nästa år. I övriga finns inga beslut om skyldighet att delta utan det sker mera utifrån intresse.

Förutom de ordinarie träffpunkterna sprids goda exempel genom t.ex. lärmässor.

F Hur har förstelärare använts för att lyfta matematikundervisningen och vilka tankar finns inför framtiden?

De vanligaste uppgifterna för förstelärare i matematik är

- Handledare i matematiklyftet
- Leda ämnesnätverk
- Leda processer med sambedömning

Förstelärarna har oftast ett dubbelt uppdrag såväl enhets- som förvaltnings-specifikt.

Inrättande av dessa tjänster är fortfarande en relativt sett ny företeelse. Därför pågår fortfarande diskussioner om förändringar och ökad tydlighet i uppdragsbeskrivningen.

6 Handlingsplan särbegåvade elever

Hur har den framtagna handlingsplanen behandlats?

Eftersom handlingsplanen är utarbetad av kommunerna i pilotomgången har den också tagits väl om hand. Olika aktiviteter såsom anpassning till lokala förhållanden, information i olika grupper, utbildning etc har genomförts.

Man kan konstatera att detta område som för några års var en ”vit fläck” har fått rejäl uppmärksamhet.

7 Sammanfattande bedömningar

A Första årets arbete

Gör en skattning av i vilken mån deltagandet i SKL Matematik PISA 2015 gett förutsättningar att förbättra matematikundervisningen?

Ange med ett kryss er bedömning på en skala 1-6 där 1=inte alls, 6=i mycket hög grad

☐	☐	☐	<input type="checkbox" value="2"/>	<input type="checkbox" value="3"/>	<input type="checkbox" value="2"/>
1	2	3	4	5	6

Medelvärde för pilotomgången 5,0

Den totala bedömningen är 4,3. Slutsatsen är att pilotomgången, som deltagit 1-2 år längre än övriga, tror mera på att deltagandet i satsningen har gett förutsättningar att förbättra matematikundervisningen.

B Mervärde

Deltagande i SKL Matematik PISA 2015 har säkert inneburit merarbete. I vilken mån har detta motsvarats av det mervärdet deltagandet inneburit?

Ange med ett kryss er bedömning på en skala 1-6 där 1=inte alls, 6=i mycket hög grad

☐	☐	☐	☒	☒	☒
1	2	3	4	5	6

Medelvärde för pilotomgången 5,1

Den totala bedömningen är 4,6. Pilotomgången är alltså mer positiv till påståendet att merarbetet motsvarats av det mervärdet deltagandet inneburit

C Helhetsintryck

Vilket är ert helhetsintryck av deltagandet i SKL Matematik PISA 2015?

Ange med ett kryss er bedömning på en skala 1-6 där 1=inte alls givande, 6= mycket givande

☐	☐	☐	☐	☒	☒
1	2	3	4	5	6

Medelvärde för pilotomgången 5,3

Den totala bedömningen är 4,9. Även på denna fråga har pilotomgången en mera positiv inställning än övriga omgångar.